



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Maden på Helnæs og havet vest for
Natura 2000-område nr. 124
Habitatområde H108
Fuglebeskyttelsesområde F125

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:

Rigkær med maj-gøgeurt på Helnæs Made. I baggrunden ses Toppen med kalkoverdrev

Fotograf: Jonas Hansen

ISBN: 978-87-7564-827-6

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	20
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	21
1.10 Overvågning	23

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område N124 Maden på Helnæs og havet vest for er udpeget som Habitatområde H108 og Fuglebeskyttelsesområde F125. Området ligger på Sydvestfyn.

Marsvin er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N124. Bestanden tilhører Bælthavsbestanden, som er på lidt over 40.000 marsvin. Marsvin kan bevæge sig over store afstande.

I Natura 2000-området planlægges regulering af fiskeri, hvilket forventes at få en gavnlig effekt på marsvin både udenfor og indenfor Natura 2000-området. Ligeledes forventes regulering af fiskeri i området at få en gavnlig effekt på andre arter, der lever op til og i området.

Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri, skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces med berørte medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik.

Klyde findes som ynglefugl på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet. Arten overvintrer uden for landets grænser. I Natura 2000-planen beskrives behov for en indsats for at sikre hensigtsmæssig drift/pleje af områdets lysåbne naturtyper, samt at sikre sammenhæng mellem dem. Tilstanden af levestederne for klyde forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet

Det vurderes derfor, at planen kan have effekt over landegrænser.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 124, Maden på Helnæs og havet vest for, beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede terrestriske - og marine naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til eventuelle indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som findes i området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser, samt ved eventuel udlægning af urørt skov.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på længere sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen. Endelig vil en evt. indførelse af fiskeriregulering have en positiv effekt på både marine naturtyper, marsvin samt øvrige arter, som benytter området. Såfremt der vurderes behov for eventuel regulering af fiskeri, skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

Natura 2000-planen vil potentielt bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse, medvirke til binding af CO₂ samt medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reduktion af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte den eksisterende fredning og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er, at Maden på Helnæs bliver ét stort sammenhængende naturareal, der på de lavtliggende arealer består af en mosaik af bl.a. rigkær (7230), tidvis våde enge (6410), strandenge (1330) og forskellige søtyper. De omgivende skrænter mod nord samt den nordlige del af Natura 2000-området, Bo Bakker og Feddet bliver domineret af lysåbne overdrev, hede- og klitnaturtyper.

De marine naturtyper, som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus eller særlig forekomst i Danmark, får en rig bundvegetation og fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for marsvin. Området bliver et vigtigt kerneområde for marsvin med gode, uforstyrrede levesteder.

Fuglebeskyttelsesområdets kombination af brakvandssøer, strandvolde og strandenge sikres som levesteder for ynglefugle.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der særligt forekommer i Danmark, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.

Skov- og lysåbne naturtypers areal sikres. De artsrige rigkær (7230), tidvis våd eng (6410), grå/grønsværsklit (2130), kystklit med dværgbuske (2140), kalkoverdrev (6210) og sure overdrev (6230) prioriteres højt. Det sikres, at de nuværende og potentielle levesteder for mygblomst kommer til at indeholde optimale vækstbetingelser for arten, således at udbredelsen og den samlede bestand af mygblomst kan øges i området, således at Maden vil udgøre et kerneområde for arten.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetoilet. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område N124 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af Danmarks Havstrategi og af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke

udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpejning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Naturtyperne strandvold med flerårige planter (1220) og kystkliner (1230) er overvejende i god til høj naturtilstand. En mindre del af strandvold med flerårige planter (1220) er i moderat naturtilstand blandt andet på grund af tilgroning med vedplanter og invasive arter.

Omkring halvdelen af den kortlagte strandeng (1330) er i god til høj naturtilstand. Resten er i moderat naturtilstand typisk på grund af tilgroning.

For klitnaturtyperne grå/grøn klit (2130) og klithede (2140) gælder, at hele arealet er i god naturtilstand. Hele arealet med hvid klit (2120) er i moderat naturtilstand primært på grund af begrænset struktur- og artsindhold.

Tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) er overvejende i god til høj naturtilstand, mens nogle mindre arealer er i moderat til ringe tilstand primært på grund af tilgroning.

Størstedelen af arealerne med surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) er i god til høj naturtilstand, mens en mindre del af arealerne er i moderat til ringe naturtilstand på grund af tilgroning.

Kildevæld (7220) er i moderat naturtilstand på grund af tilgroning.

Der er kortlagt to skovnaturtyper: skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0).

Andelen af store træer er lav for hele arealet med skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskove (91E0). Begge steder er der registreret mindre end ét stort træ pr. ha.

Mængden af stående og liggende dødt ved er generelt lav, idet hele arealet med skovbevokset tørvemose (91D0) og knap halvdelen af arealet med elle- og askeskove (91E0) har mellem ét og fem stykker dødt ved pr. ha. På godt halvdelen af arealet med elle- og askeskove (91E0), er der mellem seks og ti stykker liggende dødt ved pr. ha og mellem seks og ti stående døde træer/ha.

Jævnfør seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

I Natura 2000-område N124 findes de marine naturtyper: Stenrev (1170), bugter og vige (1160) og sandbanke (1110).

Stenrev (1170) udgør den største del af områdets marine naturtyper. Revene ligger mod syd og vest ud fra kysten ved Helnæs Fyr og Bobakkerne. Flora og fauna er veludviklet. Bugter og vige (1160) findes overvejende vest for Helnæs Made og Bobakkerne. Bunden består af sand og grus og af fast silt på større dybder. Sandbanke (1110) findes som revler parallelt med kysten syd for Helnæs og vest for Helnæs Made. Substratet varierer mellem fint sand, grusede partier, skaller og stenstrøet bund. Området er påvirket af eutrofiering og fiskeri.

I Natura 2000-området er der kortlagt 12 småsøer med habitatnaturtypen søbred med småurter (3130). Fem af søerne er i høj naturtilstand og seks er i god naturtilstand. For den sidste sø mangler der en tilstandsberegning. Søerne i høj til god naturtilstand er generelt præget af, at de ligger lysåbent, og der er græsning på arealerne om søerne. De gode lysforhold bevirker, at der i de fleste af søerne er registreret en udbredt og forholdsvis artsrig vegetation.

I området er der yderligere kortlagt 5 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Én af søerne er i høj naturtilstand og tre er i god naturtilstand. Den sidste sø mangler en tilstandsberegning. Området om søerne græsses, og søernes bredder er lysåbne og præget af lavtvoksende vegetation. Søerne i høj og god naturtilstand er generelt præget af en artsrig udbredt undervandsvegetation, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger, samt en lav påvirkning fra jordbrugsdrift.

I området er der yderligere kortlagt 5 strandsøer (1150). Disse saltpåvirkede, kystnære strandengssøer er der ikke beregnet tilstand for.

Der er kortlagt 20 levesteder for stor vandsalamander på Helnæs Made og i Bobakkerne. Alle levesteder har god eller høj naturtilstand. Der er ikke konstateret fisk i søerne, hvilket er en forudsætning for at naturtilstanden kan bruges som udtryk for levestedets egnethed for stor vandsalamander. Det vurderes derfor, at der ikke umiddelbart er nogen trusler mod artens fortsatte forekomst i området.

Der er kortlagt tre levesteder for klyde. Ét har god naturtilstand. Det er kortgræssede naturarealer vekslende med temporære småsøer på Helnæs Made. Der forekommer ræv i området. To levesteder har moderat naturtilstand. Det er dels strandengen Flødebøtten på den nordlige del af Helnæs, dels strandengsområdet sydøst for åsen Halen. Begge steder forekommer forstyrrelser fra gående færdsel, og der er adgang for ræv. Vegetationen holdes kort af græssende kreaturer.

Bilag IV-arten strandtudse, som også er på rødlisten, findes i området og yngler blandt andet i de temporære vandhuller på de græssede arealer på Helnæs Made.

Bilag IV-arten markfirben findes i den nordlige del af Helnæs Made og i Bobakkerne vest for landevejen. Begge steder findes soleksporerede overflader, krat, der yder skjul og sandet jord, hvor arten kan lægge æg.

Mygblomst er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Planten har ét af sine to fynske voksesteder, med tre delbestande, i rigkær centralt på Helnæs Made. I 2019 blev der optalt i alt 781 individer.

Marsvin er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N124. I følge DCE Aarhus Universitet er der sket en let tilbagegang i bestanden af marsvin i Bælthavspopulationen i den marin-baltiske region fra 1994 til 2016.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på dele af arealer med strandeng (1330), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210), hvor der er behov for indsats mod tilgroning og høje urter. På en mindre del af strandvold med flerårig vegetation (1220) er der behov for en indsats mod invasive arter, og mod tilgroning med vedplanter. I kildevæld (7220) er der behov for en indsats mod tilgroning. Endelig er der i indsatsprogrammet beskrevet en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på, at forbedre naturtilstanden.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har herudover fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved genskabelse af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og udvidelse af arealer med urørt skov. Hvis ikke dette realiseres er der en risiko for, at de positive effekter af dette vil udeblive i bl.a. rigkær (7230) samt for flere arter, der findes i området, for eksempel mygblomst, stor vandsalamander og sumpvindelsnegl.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Planen indeholder desuden en indsats om regulering af fiskeri, som forventes at gavne den biologiske mangfoldighed i de marine områder, og medvirke til at sikre levestederne for marsvin. Såfremt planen ikke realiseres, forventes disse effekter at udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks.

motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne. Endelig vil en indsats om løbende opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsættes til gavn for områdets flora og fauna.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter, samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for områdets ynglefugle. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Planens indsats om pleje af hede bidrager til opretholdelse af naturtypen i området. Udlægning af urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt.

Natura 2000-planen vil desuden medvirke til at sikre de marine naturtyper, der er grundlag for tilstedeværelsen af en række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for en række arter tilknyttet det marine habitatområde. Forbedringen vil bl.a. ske som følge af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder og opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder. Desuden vil en indsats om løbende opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsætte. Desuden vil vurdering af behov for yderligere sikring af pattedyrs levesteder kunne medvirke til yderligere sikring af bl.a. havpattedyrs levesteder. Fødevarerministeriet fortsætter desuden vurdering af behov for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande, hvilket forventes at få en gavnlig effekt på marsvin både udenfor og indenfor Natura 2000-området.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af insekter, padder, krybdyr og planter, heriblandt strandtudse, markfirben, almindelig søpryd, sump-hullæbe og kødfarvet gøgeurt. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets store arealer med § 3-beskyttet natur som strandenge, moser, overdrev og enge.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N124, Maden på Helnæs og havet vest for er beliggende i Assens Kommune, der har et indbyggertal på 40.900. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende

natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Tilsvarende kan det have betydning for menneskers færdsel, hvis der på baggrund af indsatsprogrammet vurderes behov for yderligere fiskeriregulering i området.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark og vurdering af, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Ligesom mulig udlægning af urørt skov potentielt kan medføre ændret adgang i delområder.

Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på længere sigt. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturstyrelsen har etableret stisystemer og opsat informationsstandere ved Helnæs Made, Bo Bakker og Feddet. Gennemførelsen af Natura 2000-planerne for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere dræned jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO₂.

Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Indsatserne vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, med bl.a. bekæmpelse af invasive arter samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere nødvendig fiskeriregulering, herunder vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin.

I dette Natura 2000-område er der bl.a. registreret stenlagt vej, spor efter bosættelser fra bl.a. stenalder. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens øvrige indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området omfatter Helnæs Made og Bobakkerne samt havet vest for. Endelig er Feddet med overdrev og hede omfattet. Området rummer mange forskellige terrestriske naturtyper.

På land domineres Natura 2000-området af Maden, som er et tidligere havområde, der nu er inddæmmet og afvandes via kanaler og pumpe. Den vestlige del af Maden består af et stort strandvoldssystem med strandenge og næringsfattige søer i lavningerne. Maden indeholder desuden både tidligere dyrkede marker, rigkær og ferske enge.

Madens store sammenhængende græsningsarealer indeholder naturtyperne strandeng (1330), rigkær (7230) og overdrev på både sur (6230) og kalkrig jordbund (6210), og naturtypen tidvis våd eng (6410) har her den største forekomst på Fyn. Der er ligeledes en forekomst af elle- og askeskov (91E0), som er opstået ved tilgroning af rigkær. Spredt på Helnæs Made findes kalkrige søer (3140) og næringsfattige søer (3130).

På den nordligste del af Helnæs består Natura 2000-området af stejle kystskrænter, Bobakkerne og den markante ås Halen. Området indeholder fine eksempler på veludviklede kalkoverdrev (6210).

Feddet nord for Helnæs er tilføjet til Natura 2000-området i forbindelse med justeringen af grænserne for Natura 2000-området. Her findes bl.a. Fyns største klithede (2140) og store arealer med grågrøn klit (2130).

Havområdet er mindre end 20 m dybt og strækker sig i hele Helnæs' længde fra Halen i nord til det sydligste punkt på Helnæs. En lavvandet bugt (1160) følger kyststrækningen fra Halen til Lindehoved. Her findes bevoksninger af ålegræs. Et stenrev (1170) strækker sig fra ca. to til seks meters vanddybde i bugten, mens det går helt ind til kysten ved Lindehoved og syd herfor. Stenrev (1170) har et rigt dyre- og planteliv. Stenforekomsterne på dybere vand er blevet reduceret betydeligt som følge af tidligere tiders stenfiskeri.

På Helnæs Made har den besøgende mulighed for at opleve et vidtstrakt naturområde. Der er stisystemer på Maden og i Bobakkerne, og der er fine udsigter fra Toppen nordvest for Maden og fra den lange ås i Bobakkerne. På varme sommerdage er Feddet et af Fyns mest besøgte badesteder.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, for eksempel, hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

I Helnæs Mades rigkær (7230) har orkideen mygblomst et af sine få danske voksesteder. Lægestokrose findes i en mindre bestand i områdets strandrørsumpe (1330). I Madens kalkrige søer (3140) vokser blandt andet kransnålalger, og i de næringsfattige søer (3130) vokser små amfibiske planter. Her vokser bl.a. søpryd.

Maden indeholder et rigt fugleliv, og klyde er på områdets udpegningsgrundlag. Området rummer en pæn bestand af udpegningsarten stor vandsalamander, samt strandtudse og markfirben, der alle tre er på Habitatdirektivets bilag IV.

Marsvin er udbredt i farvandet omkring Fyn, og med særlig høj hyppighed ved bl.a. Helnæs.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen: Halen, Helnæs.

Fredningen har blandt andet til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

For Natura 2000- området lysåbne naturtyper gælder det, at der på dele af strandeng (1330), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230), surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) er moderat og/eller ringe naturtilstand oftest på grund af tilgroning. Hele arealet med hvid klit (2110) har moderat naturtilstand primært på grund af et begrænset struktur og artsindhold. En mindre del af strandvold med flerårige planter (1220) er i moderat naturtilstand på grund af tilgroning med vedplanter og invasive arter. Kildevæld (1220) er i moderat naturtilstand på grund af tilgroning.

For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

For Natura 2000-områdets skovnaturtyper gælder det, at andelen af store træer er lav på hele arealet med skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). Her er registreret under ét stort træ pr. ha. Mængden af stående og liggende dødt ved er ligeledes lav: Der er ét til fem stykker dødt ved pr. ha på hele arealet med skovbevokset tørvemose (91D0) og på godt halvdelen af arealet med elle- og askeskov (91E0). Jævnfør den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

Der er kortlagt tre levesteder for klyde. To har moderat naturtilstand. Det skyldes forstyrrelser fra menneskelig færdsel, samt adgang for ræv og andre rovdyr.

Mange af de marine naturtyper er påvirket af næringsstofbelastning, og indsatser for denne påvirkning varetages i Vandområdeplanerne. Ligeledes kan der være påvirkning fra menneskelige forstyrrelser fx i form af fiskeri. Fiskeri med bundslæbende redskaber vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv.

Garnfiskeri kan bifange og dermed påvirke havpattedyr i området negativt. Pelagisk trawl og notfiskeri udgør en mindre trussel mod havpattedyr.

Garnfiskeri og fiskeri med bundgarn (og andre redskaber) kan bifange og dermed påvirke fugle i området negativt. Pelagisk trawl og notfiskeri udgør en mindre trussel mod fugle i området.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med græsser, høje urter og vedplanter. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur, ved at sikre større driftsenheder med lysåben natur. Der gennemføres en grundlæggende indsats på det lille hedeareal på Feddet med henblik på forbedring af naturtilstanden. Etablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden, og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som for eksempel tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230).

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, for eksempel ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Indsatserne for de lysåbne naturtyper vil være til gavn for områdets ynglefugle for eksempel klyde, og for eksempelvis bilag IV-arterne strandtudse, stor vandsalamander (bilag II+IV) og markfirben, der har en bestand i området.

Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.

Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 2 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.

Tilstanden af levestederne for klyde forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Planen indeholder en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af ynglefuglen klyde.

Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.

Arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte, ligesom opdatering af vejledninger for eksempel vedrørende klappning i Natura 2000-områder.

Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en række direktivarter og -fugle. Der fokuseres på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter, og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
------------------------	----------	------------------	-------------------------

Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område 124 Maden på Helnæs og havet vest for, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af flere kystnaturtyper, de våde naturtyper tidvis våd eng og rigkær, samt kalkoverdrev og surt overdrev. Endelig vil et mindre hedeareal også blive plejet</p> <p>Gennemførelse af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området.</p> <p>Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr, blandt andet flere ynglefugle som for eksempel klyde, og trækfugle, samt bilag IV-arterne markfirben, strandtudse og stor vandsalamander (bilag II+IV).</p> <p>En eventuel regulering af fiskeri vil have betydning for de marine naturtyper, for fugle og for marine pattedyr som f.eks. marsvin.</p> <p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænsen.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, f.eks. nye hegninger til græssende kreaturer, eller hydrologiprojekter. Endvidere kan menneskers færdsel i området også påvirkes som følge af en evt. regulering af fiskeri i området.</p> <p>Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til store dele af området. Mulig udlægning af urørt skov, samt behov for yderligere sikring mod forstyrrelser vil kunne</p>

			medføre ændrede adgangsforhold i delområder. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området, således at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Området er i forvejen et yndet mål for naturinteresserede mennesker, og stranden ved Feddet er et populært badested på varme sommerdage.
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden.</p> <p>Opdatering af vejledning om f.eks. klappning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.</p> <p>Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.</p> <p>Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.</p>
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og

			arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i marine områder, vil kunne medvirke til binding af CO ₂ i havet.
Materielle goder	X		<p>Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, hvis det vurderes, at der er behov for yderligere fiskeriregulering i området, herunder af hensyn til bifangst af marsvin. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri.</p> <p>Det vurderes, at Natura 2000-planens øvrige indsatser ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.</p> <p>Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".</p>
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, for eksempel strandeng, rigkær, og tidvis våd eng.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan berøre fortidsminder, der ved afgræsning eller pleje kan blive mere synlige i landskabet.</p> <p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Det vurderes, at indsatserne heller ikke</p>

			indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af fugle og arters levesteder samt sikring mod forstyrrelse af fugle og pattedyr, herunder nødvendig regulering af fiskeri og bifangst af marsvin. Derudover vurderes det, at en indsats i forhold til områdets skov- og lysåbne naturtyper, vil betyde bedre levevilkår for områdets mange ynglefugle og trækfugle, og for de arter af dyr og planter, der har naturtyperne som levesteder. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer, der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet, som udlægges til urørt skov, herunder for eksempel beliggenhed, som endnu ikke er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af aske- og ellesump (91E0), samt skovbevokset tørvemose (91D0), som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådant en påvirkning vil for eksempel kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet, som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Assens Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Det vurderes, at sikring af den eksisterende natur potentielt kan have betydning for det nuværende fiskeri i området, da der med indsatser om vurdering af behovet for at indføre den nødvendige fiskeriregulering kan ske yderligere regulering af erhvervsfiskeri i området. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer,

bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 124, Maden på Helnæs og havet vest for, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 2 ha terrestriske natur med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning.

Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.

Tilstanden af levestederne for klyde forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.

Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.

Planen indeholder desuden en indsats om at fortsætte arbejdet med at vurdere behovet for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande.

Arbejdet med opdatering af vejledninger, for eksempel vedrørende klaphug i Natura 2000-områder, skal fortsætte.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær (7230) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypens bevaringsstatus at være stærkt ugunstig. Hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær (7230) prioriteres frem for en bevaring af unge elle- og askeskove (91E0), der er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove (91E0) skal bevares.

Rydning af elle- og askeskove (91E0) til genskabelse af rigkær (7230) kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Der er modstridende naturinteresser mellem på den ene side at opretholde den nuværende afvanding af Helnæs Made og herved bevare de terrestriske naturtyper, som er opstået på de tørlagte arealer, og på den anden side at retablere Madens naturlige hydrologi og saltholdighed.

En retablering af den oprindelige hydrologi vil fjerne store dele af det nuværende udpegningsgrundlag. På grund af de store naturværdier som knytter sig til lavbundsarealerne

omkring Helnæs Made, prioriteres en bevarelse af de eksisterende naturkvaliteter omkring Helnæs Made højere end en retablering af den naturlige hydrologi

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.



Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Maden på Helnæs og havet vest for (nr. 124). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk